Година II | Цетиње, 16. јуна 1943 | Број 126

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Излази СРИЈЕДОМ и СУБОТОМ. — Уредништво и administracija Његошева Бр. 7. — Рукописи се не враћају. — Телефон Уредништва број 64 — Претплата: мјесечно Lit. 8·—. — Појединог број Lit. 1.

НЕПРИЈАТЕЉСКОМ ВАРВАРСТВУ

СУПРОСТАВЉА ИТАЛИЈА ДЈЕЛА РИМСКЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

Nj. E. Guverner prisustvuje polaganju kamena-temeljca nove civilne bolnice u Baru

Spontani oduševljeni doček, koju je stanovništvo Crnogorskog primorja priredilo duž puta kojim je prošao Nj. E. Guverner Aleksandar Pircio Biroli, koji je u subotu 12 o. m. krenuo za Bar na osvećenje kamena-temeljca nove civilne bolnice, dokazao je da je narod duboko shvatio i ocijenio plemeniti gest Dučea da mu se u ovom času učini tako veliko dobročinstvo

U Crnogorskom primorju, i to u mjestu Mišićima, buknuo je nažalost 13. jula 1941 godine prvi plamen komunističke pobune, ali od tog vremena je stanovništvo, nakon pravednih i zdravih represalja koje su odmah slijedile, ponovo postalo potpuno mirno i pristupilo vrijednom i plodnom radu, odbijajući svakom prilikom mamljenje gnusne prevratničke propagande i strikto se pridržavajući direktiva koje je Nj. E. Guverner dao za dobro i blagostanje svih Crnogoraca: „Mir — Rad — Red!"

Ali oduševljeni pozdravi i jednodušne manifestacije odanosti, koje je stanovništvo Primorja priredi o svom ljubljenom Guverneru, dokazali su takođe da oni shvatlju i znaju ocijeniti ovaj događaj, koji dolazi u tako značajnom času.

Italija koja već tri godine vodi ogorčenu borbu u odbrani svojih najvitalnijih interesa; Italija, koja je usljed svog naročitog mediteranskog položaja i usljed činjenice da je još 1935 godine prva podigli glas protiv neizdrživog kinjenja i podjarivanja nasilja od strane Engleske izložena sada, kada se savezници u jalovoj nadi da je obore okomljuju protiv nje sa trenutačnom nadmoćnošću sredstava, najneočekivanijim i najzavarančijim akcijama kakve svijet još nije vidio; Italija, koja mora u svom časnom siromaštvu podnositi nevjerovatne žrtve kako bi mogla odoljeti zahtjevima dugog i iscrpljujućeg modernog rata; Italija, koja je u Crnoj Gori, krivicom nekolicine podlih i zabludjelih ljudi, morala da krvavo brani sigurnost svojih vojnika i samih Crnogoraca, onih boljih i mirnijih; ta ista Italija nalazi danas načina, snage i sredstava da zapečati svoje veličanstvene obaveze i ratne napore plemenitim miroljubivim i čovječnim djelima, koja dokazuju da je ona za sta dostojni pot mak rimske civilizacije.

Kada je Nj. E. Guverner u subotu u ime Nj. V. Kralja i Cara i Vođe fašizma osvetio kamen-temeljac nove civilne bolnice u Baru, pucali su na Sredozemnom moru topovi i odjekivale strahovite eksplozije avion-kih bombi, koje su sijale pr past i smrt; u zoni Dubrovnika bijesnila je borba protiv partizana, koji su se dali u bjegstvo, radi konačnog oslobođenja Crne Gore od te sramne društvene mrlje.

Ovaj duboki kontrast je u potpu osti shvatilo stanovništvo Primorja, ti mir i disciplinovani, radni i savršeno složni ljudi i pored toga što su različitog porijekla i vjere. Primorci su dokazali da znaju duboko ocijeniti plemenito i velikodušno interesovanje Italije preko svog dostojnog pretstavnika u Crnoj Gori, koji za razliku od politikanata koji mnogo govore a ne znaju ništa dobrog stvoriti, posvećuje svoj rad dobru ove zemlje i odlično zna povezati svoje funkcije Vojnog šefa sa funkcijama mudrog i upornog obnovitelja sreće Crne Gore.

Bar, to jedino značajno pristanište Crne Gore, do sada još nije imalo civilne bolnice. Sjedište Barskog društva, niklog 1908 godine inicijativom grofa Volpija, povezano sa pozadinom željezničkom pругom, djelom vještih italijanskih stručnjaka, koja smjelo savladuje visinske razlike od više stotina metara, probijajući se do Skadarskog jezera, to primorsko mjesto bilo je za posljednjih 20 godina prilično zapušteno. Tek s da ono po volji Italije, u punoj mjeri razvija svoj život i djelatnost u sve bržem ritmu. Baru je namijenjena sretna budućnost. I njegovo stanovništvo sa divljenjem slijedi brzi razvitak, držeći se po strani od svih crnogorskih političkih razmirica i odbijajući svaki pokušaj komunističke infiltracije.

Uzimajući u obzir značaj tog mjesta u sadašnjosti i budućnosti, ali i zato da bi ga nagradio za pokazanu zrelost i vjernost, htio je Nj. E. Guverner da se u Baru stvori moderno opremljena civilna bolnica, sposobna da podmiri zdravstvene potrebe cijelog Crnogorskog primorja.

U subotu 12 o. m. krenuo je Nj. E. Guverner u pratnji svoje Supruge Dona Andele Pircio Biroli, šefa Civilnog komesarijata, Komandanta karabinijera Crne Gore, direktora Direkcije zdravlja i javnih radova i mnogobrojnih oficira iz pratnje na put za Bar.

Na raskršću kod Petrovca, plemenitim riječima obratio se Nj. E. Guverneru na italijanskom jeziku najprije pretsjednik opštine Uroš Davidović, izrazivši svoje zadovoljstvo što može pozdraviti u ime cijelog odanog gradanstva sjajnog i brabrog pretstavnika vlade i oružanih snaga moćne Italije, koju Crnogorsko primorje, oplakivano istim morem, gleda sa divljenjem i odanom vjernošću. Iza toga je na savršenom italijanskom jeziku govorio nekoliko krasnih riječi sekretar Nacionalnog odbora advokat Savo Gregović. Na kraju je pravoslavni sveštenik Spiridon Margetić izrazio Guverneru zahvalnost za blagonaklonost koju je uvijek pokazivao prema stanovništvu, uveravajući ga da je ono prožeto osjećajem iskrene lojalnosti prema njemu i velikoj italijanskoj naciji. Učenice petrovačke škole podarile su Doni Andeli bogate kite cvijeća, izrazivši joj pri tome svoju odanost i zahvalnost.

Nj. E. Guverner Crne Gore Arm. gen ALEKSANDAR PIRCIO BIROLI

Nj. E. Guverner se zahvalio na dočeku, i izjavio da će stanovništvo uvijek moći da računa na njegovu pomoć i zaštitu, ako nastavi da se umiru i disciplini posvećuje radu. Zatim je on nastavio put, zadržavši se malo u Mišićima, da primi pozdrav jedne grupe radnika, skoro samih izbjeglica iz Metohije, koji ovdje rade na putevima. Na lijepi govor katoličkog paroha don Nika Prela dgovorio je Guverner, izrazivši svoje zadovoljstvo zbog miroljubivosti i radinosti stanovništva Sutomora. U ime sutomorske djece predala je mala Branislava Luksić Doni Andeli Pircio Biroli bogatu kitu cvijeća, zahvaliviši joj se ujedno na svoj njenoj brizi za crnogorsku djecu

Tačno u 10 sati i 5 započinjena je svečanost na putu između Novog i Starog Bara, na mjestu izabranom za gradenje nove civilne bolnice. Svečanosti su prisustvovale sve vojne, civilne i crkvene vlasti, kao i veliki broj gradanstva i radništa, pri čemu je brojna velika sloga katolika, pravoslavnih i muslimana. Vjerski dio ceremonije polaganja kamena-temeljca zgrade, čiji su temelji već dovršeni, obavljen je sa tri obreda, zadovoljivši vjernike svih vjeroispovjesti zastupljenih u ovim krajevima. Tom prilikom su održali lijepe prigodne govore muslimanski muftija i don Frano Čermak, koji je pozvao stanovništvo da se čvrsto drži obećanja zadatih u martu 1942 godine, posvećujući se miru i radu prema plemenitim uputama Nj. E Guvernera, kako bi se pokazalo dostojno dobronamjernosti koju prema njemu poka zuje Italija. Iza njih je uzeo riječ g. Guverner, koji je istakao značaj događaja, ukazavši na duboku razliku između nepotrebne neprijateljske surovosti sa kojom se on okomljuje protiv najsjajnijih spomenika civilizacije i bezštitnog stanovništva najljepših gradova Italije, i postopaka Italije, koja ustvari zvoke oružja, zaboravljajući sve teške žrtve koje joj ovaj rat nameće, sveda posvećuje svoj rad trajnim djelima dobročinstva. On je spomenuo posljednji komunistički pokušaj stvaranja novih nereda i nesreća u Crnoj Gori te izjavio da je osovinsko oružje slomilo taj pokušaj, oslobodivši Crnu Goru definitivno od komunističke opasnosti. Na kraju je izrazio svoje zadovoljstvo što je mogao konstatovati veliku solidarnost barskih gradana, bez obzira na njihove političke i vjerske razlike, zaželivši sreću Crnoj Gori, kojoj će i u budućnosti imati velike koristi od italijanske pomoćiza toga je Nj. E. Guverner stavio svoj potpis na pergamentsku poleđinu, koja je zapečaćena i zatvorena u naročitu metalnu kutiju, te zadužena za jedno sa mojetama njegova dobra u kamen-temeljac nove bolnice.

U barskoj luci dočekala je [illegible] masa svijeta Nj. E. Guvernera, pri redivanju [illegible] ovacije, a iza toga je [illegible] Doni Andeli Pircio Biroli izvršeno raspa [illegible] ljedećj g. [illegible] kala sjajan [illegible] veoma [illegible] stnove.

Za vrijeme ručka, koji je Visokom gostima priredio Komandant mjesta, [illegible] su sutomorske [illegible] i horove u čast Nj. E. Guvernera. Prije odlaska iz Bara posjetio je Nj. E. Guverner izbjeglički logor, a iza toga je činio [illegible] posjeta [illegible] Komandantima mjesta u Petrovcu, Sutomoru i Baru predaje [illegible] Guverner prije odlaska veče s [illegible] za pedjelu s [illegible] tinji. Izrazivši im svoje za[illegible] voljstvo zbog reda i discipline na koje je svuda naišao

Predveče se Nj. E. Guverner, ponovo pr[illegible] čen du cijelogа puta [illegible] vraćao na Cetinje

Нова аргентинска влада на дјелу

Влада генерала Рамиреза подузела је широку реформистичку акцију. На правно чинова ове владе види се да она тежи за препородом живота у земљи. На водећа мјеста постављене су исправне личности. Зграда скупштине је затворена, а бившим посланицима забрањен приступ. Трговачка монархија стављена је под непосредно заповједништво министра морнарице. Уред за штампу давања о хапшењу многобројних комуниста, јер су они дијелили летке револуционарног садржаја.

Аргентински министар иностраних дјела изјавио је да ће се спољна политика његове земље темељити на стратегији придржавања међународних обавеза и на хармонији начела која санкционишу споразумну освајања оружјем

О, чак јапанског информационог уреда саопштило је да је влада [illegible] упутила јапанском амбасадору у Буенос Аиресу да призна нову аргентинску владу.

Један претсједник претсједника републике посјетио је италијанску амбасаду, гдје се захвалио у име Аргентине на признању нове аргентинске [illegible] од стране италијанске владе. [illegible] приликом је претсједник Аргентине [illegible] италијанске везе имаће [illegible] немаља

Рат против англосаске бродовља

Њемачке [illegible] су [illegible] жестоки [illegible] против непријатељских конвоја [illegible] у Атлантику и против бродова у [illegible] бродова у укупно [illegible] тона. Два друга брода оштећена су торпедима. Њихови погинули или су [illegible] или су [illegible]

У вези тим новим успјесима [illegible] ноћурнице овдје се у војним круговима до је у посљедње вријеме констатовано ријеђе кретање [illegible] конвоја преко Атлантика.

У Сјеверноатлантском каналу су њемачки авиони напали ноћурске формације, потопивши један транспортни брод од 5000 тона и 11 јединица, и оштетивши [illegible] оштетивши теже 3 крстарице, 11 чамаца ратних јединица и 6 трговачких бродова. У борби против ваздушне [illegible] су њемачки [illegible] авиона. [illegible] изнад [illegible] против једног конвоја у Карипској [illegible] против бродовља у [illegible] заливу; погођена су 3 брода [illegible] јединица и два средње тонаже.

Жртве варварског напада англосаских бомбардера на сиротиште у Рељо Калабрији

Ево дарова многохваљене англосаске цивилизације!

Док племенити Рим, понијет спознајом своје изванредне културне мисије, подиже сјајне споменике хуманости, којом је прожет његов национални генио, на југу, гдје новина не један његов подухват засјенче убијени спи . . .

. . . дотле цивилизовани са оне стране Атлантика и да Манша проваљивају срећну будућност, коју би хтјели да донесу Европи, варварским кланом њенових безазлених становника.

Подизање болнице у Бару — бомбардовање сиротишта у Рељо Калабрији. Два ситна догађаја у оквиру џиновског свјетског рата — но ипак два дубока симбола, два отиска двију из темеља различитих култура.

За коју да се одлучи Европа?

ЗЕМЉА ЖИВОГА БУДЕ НА РАСКРШЋУ ИНТЕРЕСА

За прих 16 мјесеци рата на Пацифику писало се у цјелокупној свјетској штампи веома много о свим, па и најмрснијим тврдњама Источне Азије, посебно Чак и Синкјанг, Унутрашња Монголија и Тибет од времена на вријеме спекулисали занимљиви материјал на главне догађаје науштетак је блиа Спољна Монголија, која је сачувала у потпуној тајности све што се догађа унутар њених граница. Не треба никако помислити да би томе разлог био што се *тај предмет налази изван* политички важног оквира Источне Азије. Разлог је једино властољубива цензура, која се налази у совјетским рукама. Свега један једини пут била је споменута Спољашња Монголија. Прошле јесени, када је између Чунг Кинга и Москве био закључен споразум о томе да се Совјети одлучу Синкјанга као своје утицајне зоне. У то вријеме су чак кружили гласови да би Москва, тражећи кинеску подршку, била спремна да се одрекне и Спољне Монголије у корист чангкајшиске Кине. Али до сада се ти гласови нису ничим оправдали.

Прошлости и садашњост Спољне Монголије стоје у тијесној вези са њеним географским положајем на раскршћу три државе: Совјетског Савеза, Кине и Јапана. Британско царство никада није успјело да своју улогу тампон државе покаже према сјеверу, а у руско-британском споразуму од 1907. године о утицајним сферама Азије означена је Спољна Монголија јасно и недвосмислено као руска сфера. Али прошла је једва година, па је након кинеске револуције Спољна Монголија избила из руке. Као што је Непал у то вријеме прекинуо са потчињавањем Кинеској влади, тако је и Спољна Монголија искористила прилику да отргне кинеску власт, која је показивала велика могућности развијања и интереса за монгол ке потребе. Монголима је у то доба успјело да постигну уз руску и међународну признање аутономије Спољне Монголије *под привидном кинеском сувереношћу*. Оваква суверенност је све до тајности јуче, док је де facto дала Совјетски Савез јединој господар те земље.

Након бољшевичке револуције замијењен је теократски систем, који се темељио на принципу Живога Бога, совјетским системом. Али земљопојединци су радије помоћи своја стада, него што су дали „социјализовати". Такође и свештенство — ламе показало се веома непријатељски расположено према бољшевицима. У међувремену је Јапан вазјело у Манџурију. Стално стање неадекватности у Спољној Монголији учинило се Москви преопасним, па је она подузела кораке да задовољи Мо гоше. Бољшевизација је била наустављена, те је према њима да се у то доба у Москви налазе организована „грађанска демократска република ове врсте".

Када су 1925. године нестали граничне потешкоће са Манџуркуом, те је Спољна Монголија упутила у Москву своје представнике раних „дјела" Генгуна, демонстративно му је прикрјен свечани дочек, те је Стаљин изјавио да је Совјетски Савез спремам да се бори за своје монголске интересе. На то су јој Јапана поставили питање да ли је Спољна Монголија постала дијелом Совјетског Савеза. Кремљ је одговорио да Москва *НИЈЕ* ништа о томе не зна, али гомилом заговорила „Споразум о узајамном помагању у случају оружане нападе".

Формално постојећа ситуација *политичко стање, односно Спољне Монголије*, која од 1921 год. ногу аванвино ме Монголске народне републике, под кинеским вереницом, које прилједе и сама Москва. Чојутсам Мин Бајор Кото. Овај правац Москва *НИЈЕ* ништа одржала спољне везе ниским, сем са Москвом.

Бољшевика политика у Спољној Монголији веома је кратковјетна. Не спјешним интервенцијама у Москви. Скоро сасвим ерифицирани Бурјати употребавају се као оруђе за спутјене планове. Та иста тактика проводи се и у Синкјангу, где Москва пушта да се Кинези и Кинези са сибирском мајоршћу *НИЈЕ* чисте тај провођењу њених интереса. Али и поред тога што се и ту и тако служе истом тактиком, иако Москва у обје те земље зна да сасвим супротне циљевима. Поред се у Спољној Монголији потстрекала монголски сепаратизам против Кине, подупирајући се Кинези у Синкјангу до мијешаности, тако би и то уништили мусимански национализам, покрет, јер Москва страхује да би независна муслиманска држава у Синкјангу могла имати снажно привлачно дејство на бивше мусиманске крајеве сачињавају огромну већину становништва у совјетским републикама Казахстану, Киргизији и Узбекистану. У Спољној Монголији не постоји та бојазан, будући да су Бурјати једини народ на територији Совјетског Савеза средње Азије, а на нјега се може одјонити јер је скоро совјетизован.

Постоји врло мало примјера који би показивали монгајску спремност да се бори за кинеску власт. Када су Кинези наком бољшевичке револуције искористили слабост Москве и постали врлу експедицију у Ургу, пружили су Монголи очајнички отпор. Иако су недавно били опажени извјесни покушаји кинеског монголског зближења. У јесени 1912 године позвао је Чункин Спољну Монголију да Кине, Унутрашња Монголија, која се пружа јужно од Спољне Монголије, стане до избијања јапанско кинеског рата под кинеским утицајем а затим је пошла под утицај Јапана. Јапански утицај који се шири у правцу Спољне Монголије има непосредни пролаз на границе те земље са Мандуком у коју су јапанске штене јапанска Квантушка армија, те та према томе не спречава горе споменуте потешкоће. Међутим, 1936. године дошло је на тој граници до жестоких борби између јапанских и бољшевичких снага код Номонхана, али крупни европски догађаји бацили су ствари потпуно на одјена, тако да их и изван Азије једва ко уочио.

Највећу пажњу посјетиоца том кругу сада Чангкајшиј, који предлаже многобројне трупе у Синкјанг, из којега се чисте Совјети. Обиром на аванвино Кутаље, које влада над централизјјем тј. утицајима и степана, наша могућности да се ту предвиђа неки развој, али се сваако може констатовати да свака битка на евроазјској источном фронту носи дубоке посљедице и за земље у Централној Азији.

Борба против заблуда

На наших досадашњих страница, питањ непрјекано и у шкоји да се четвоју скоене пажна на извјесне мажантне момнте и да се поткажке на самозавишљане и дјаволске удубиване у проблеме. Може се јасно видјети да је марксизам ирдмо неопходна заблуда, поред снага то што су та нјегови творци и његови сљедбеници об или у рухо изгледе научности.

Међу заблудама, нетачним, неистинитим тјеоријама, схватањима, мишљењима и вјерованима марксизам се, као што несрећна стварност показује истине у ново вријеме као најкобнија заблуда. Но сјетимо ли се да је марксизам, као и филозофија, науку, културу, религију, морал и религију, он е представља не и ниједне друге, он е појављује као сила која *организава мисао, брише раје, оруђује* човјеку душу и осјећања. Пошто је идеолошки завладао многим духовним, може се замислити колико је у мисао духовној области наиио штете човјечанству! Да и не говоримо о кобности његовог политичког утицаја. Наш народ је тај утицај трагично осјетио и скупо платио многобројним жртвама, губицима, свим великим материјалним и духовним вредностима, које је, у једном тренутку историјских процеката, поплавлен талазима марксистичког фанатизма, жртвовао у нерадној борби против Фашиста. И да се у отсудном часу вјерне снаге самоспасавања нијесу сврстале на браницу против народних вредности, против сатане од друштва марксиста, борба против фашизма била би немогућа. Ја сам у то вјерујем. Ја сам у то вјерујем и сјећам се, — да се, кажемо, здраве снаге самоспасавања на вријеме нијесу учетале против марксистичке чаке, вјерујем да би збиља мјесто са животне позорнице. Ово што су трајнаест вјекова борби и страдања, пораза и побједа, пострана и подијанства средњи на прије свог рата — и са националну и интернационалну, то су марксисти, сарађујући са разним антидржавним елементима, народним подвнишима, странним уходама и пјанчицима, стално бурјадали против нас. Ја сам у то вјерујем, али се, ето, није догодила наша трагедија, који су они, неосновано, највише допринијели. Пошто је марксизам заиста најупорнија духовна заблуда сина која је, поред *потјаја, изгубила* свој ранији сјај, а поједе у свега гурнула народ у понор самоуништавања, то се борба против њега, у правој својој сјетлости, показује као борба за народно спасење, као борба за очјебивање народа и његових елемената који су свој опстанак и своје дјеловање благодарили и благ даре окрнуо и сјрамом са марксизма. Отуда окопност да ти елементи сиите против нас у свјетској ратној ситуацији? Отуда о сјности да такви елементи у нашој средини, у вријеме кад је требало сврстати народне снге да задају последњи одлучни ударац марк истичке *ТЕОРИЈАМА* ударе, пружају нетачна сентиментјалност према „браћи" партизанима! Али, право је рекао наш народ: „Ђе лаје кучи села ради но себе ради", и та се по ловица, ето, тако згодно може примјенити на њихов случај.

Тешко је водити ефикасну борбу против марксистичке заблуде. Она је прикрила цјелокупну духовну област при сталној мијени, у свјетлости, у сјенама у машти, и у осјећањима, и у мислима. Она је пре бравила духовни живот марксиста, тако да они друкчије и чудноватије реагирају на стварност него прасталице извјесних других схватања и идеја. Она је цио њихов духовни живот потсјетила на колебљиве темеље страсти, а вриједа ствара на мрежа, слијепој, кобној, рушилачкој мрзости.

Марксистичка мисао је добила наочјаке, она не смије да се крене изван оквира које јој је поставила материјалистичка дијалектика. Нека вас ништа не чуди ако код неких марксиста, при мном дискусије, констатујете доречности и говорљивост кјрма прате своје мисли. Логичности нјеговог што и тачност, истинитост, — софизма су доречни, али нијесу истинити, — а говорљивост доказа од жара убјеђује, бавр нас извјешће на марксизма према противницима. Марксистичко осјећање према онај вјеоК, скоро тјонска бојазнјо мма осјећање поносно, духовно и морално развијеног човјека, већ се готово све вапиле у животинској мржњу, са рушилачком потом. На тој основи мисли и осјећања, куће и мисли и дегенерисана осјећања, развија се марксистичка машта, која се сва прањкавања у правним тјаньама и лудим цимерама. Тако обољела машта служи као погодно тло за вјеру, али не за вјеру у божанства, него за вјеру у земаљске идоле. Па и та њихова вјера је чудновато фливирана: они вјерују у оно што је за њих повољно, а не вјерују у за њих неповољне стаје. Вјера у повољне вјести о Совјетској Савезу и о Совјетској Савеза и апсолутна невјерица у неповољне вијести о тој земљи и на те земље зар код марксиста нијесу ранијем чуде са аудиомо? Да се чудим да су, на чудом, Совјетској Русији почели мађари летјети, зашто марксисти би у тој вијест апсолутно вјеровали и стјвили би у покрет свој материјалистичко-дијалектичку логику? Да се у матрици добила крила баш због тога што су у тој земљи дошли марксисти на власт, као и да би сви мађари на свјету окрадјетили кад би сваа бољшевизам завладао? Нијесу ствјеоји, материјалисти, наши марксисти су изгубили самсо на *сјајности*.

Ето, такви типови, са помраченим мислима, са дегенерисним осјећањима, са разорених сапјестима атјеји су да — чак, вјерујем, и у ситуацјама, у вјјашу да вјечита времена наш народ. Борба против њих не би била успјешна ако би се водила само духовним средствима. Они су обољели: мисао њихова је болесна, и мисао њихова је болесна. Па и осјећање њихово је болесно. Да се њихова вараа не би проширила и на још здраве елементе, нужно је предузети радикалнијем вјеру: такође је исјјешасно примјенити духовна средства, треба употребити друге, опипљивије и дјеловторније методе. У нашој историји имали смо још једну скоро тајно велику заблуду као што је марксизам: то да су матрици добила крила баш због тога што су у тој земљи дошли марксисти на власт, као и да би сви мађари на свјету окрадјетили кад би сваа бољшевизам завладао? Нијесу ствјеоји, материјалисти, наши марксисти су изгубили самсо на *сјајности*.

Ето, такви типови, са помраченим мислима, са дегенерисним осјећањима, са разорених сапјестима атјеји су да — чак, вјерујем, и у ситуацјама, у вјјашу да вјечита времена наш народ. Борба против њих не би била успјешна ако би се водила само духовним средствима. Они су обољели: мисао њихова је болесна, и мисао њихова је болесна. Па и осјећање њихово је болесно. Да се њихова вараа не би проширила и на још здраве елементе, нужно је предузети радикалнијем вјеру: такође је исјјешасно примјенити духовна средства, треба употребити друге, опипљивије и дјеловторније методе. У нашој историји имали смо још једну скоро тајно велику заблуду као што је марксизам: то да су матрици добила крила баш због тога што су у тој земљи дошли марксисти на власт, као и да би сви мађари на свјету окрадјетили кад би сваа бољшевизам завладао? Нијесу ствјеоји, материјалисти, наши марксисти су изгубили самсо на *сјајности*.

Ето, такви типови, са помраченим мислима, са дегенерисним осјећањима, са разорених сапјестима атјеји су да — чак, вјерујем, и у ситуацјама, у вјјашу да вјечита времена наш народ. Борба против њих не би била успјешна ако би се водила само духовним средствима. Они су обољели: мисао њихова је болесна, и мисао њихова је болесна. Да се њихова вараа не би проширила и на још здраве елементе, нужно је предузети радикалнијем вјеру: такође је исјјешасно примјенити духовна средства, треба употребити друге, опипљивије и дјеловторније методе. У нашој историји имали смо још једну скоро тајно велику заблуду

Шта хоће Совјети?

— Прави став Совјета према њиховим савезницима —

Не може више постојати никакве сумње (сем можда за њу навичну обољелу од политичке сљепоће) да између англосаксиских савезника и московске владе постоје дубоке и непремостиве разлике. Стаљин никада није потписао никакву аванвину демократску хајаву за слободу људи и народа, као што није ни помагао никакав посебан програм пропаганде на Лондону и Вашингтону. Никада се у такним приликама његов глас није придружио гласу његових савезника. А посљедњи пут, када је Стаљин јавно говорио о Тајмсјрој и Сједињеним Државама, прогодом годишње октобарске революције, учинио је он то само да бацјастично успоредио њиовски војни напор Совјетског Савеза са неупоредиво скромнијим напорима његових англосаксиских савезника. Уствари независност Кремља у вођењу рата изгледа потпуном. Исто тако, као што на политичком терену, како изгледа, не постоји никакав јединствени пројекат од дужег трајања иза ђу Москве, Лондона и Вашингтона.

Шта хоће Совјети? — питају се сада савезници, истинској тајности потребу исконог и потајног спјоразума између *западних* земаља. Ово питање је у ствари погрешно: ја се оправдано, или је доцјан постављено, те изазива друга питања. Може ли се Русија одрећи својих утопистичких циљева о свјетској револуцији? Може ли СССР нестати темеља принципа комунизма, па баиара и који та надахнуће? Јер нико на свјету, а најмање Англосаси, није повјерово нити се даје завјарати недавно одиграном комедијом распуштања Коминтерна, које је наставјти свој ход, можда под неком другом маском (према совјетском превјату, ко, и му је циљ). Москва је остала вјерна основним идејама марксизма. Ниво то није доказао убједљивије од Пл Пеадела у „Мисјестични пипци" и Еужен Лиоа у „Свјоу комунистичке утопије", занредно занимљивим књигама које би можао само посјетати ко се жели упјјати у политичке проблеме наше кровавјг вијека. Из ових књига се јасно и тачно види шта је Москва била, шта је сада, и шта је по свој прилици бити да своје англоамерикке савезнике.

Зиновјев рече једног дана: „Совјетска република и Интернационала су основе и цјелина једне једине и исте зграде: једна припада другој. Изнад свјетске револуције комунистичке партије моја постојати солидарност власти. Сада је ова акција гурнула Европу у ратни вртлог, јер је их тако да рата (ратни Марксовом мишљењу) имала и могла да се роди само у условима бједе. Сјетимо се само како су московски *изгнанци у Друштву народа, под маском* стјлне бриге за мир, чинили све могуће да у свакој прилици низовну суховоћ. Управо у Женеви (како да то заборавимо?) и у кругу самог секретаријата Друштва народа, уз сарадњу једног високог функционера, припремјен је рат против Финске. Стаљин никада није потписао никакву аванвину демократску хајаву за слободу људи и народа, као што није ни помагао никакав посебан програм пропаганде на Лондону и Вашингтону. Никада се у такним приликама његов глас није придружио гласу његових савезника. А посљедњи пут, када је Стаљин јавно говорио о Тајмсјрој и Сједињеним Државама, прогодом годишње октобарске революције, учинио је он то само да би сарјастично успоредио њиовски војни напор Совјетског Савеза са неупоредиво скромнијим напорима његових англосаксиских савезника. Уствари независност Кремља у вођењу рата изгледа потпуном. Исто тако, као што на политичком терену, како изгледа, не постоји никакав јединствени пројекат од дужег трајања иза ђу Москве, Лондона и Вашингтона.

Шта хоће Совјети? — питају се сада савезници, истинској тајности потребу исконог и потајног спјоразума између западних земаља. Ово питање је погрешно: ја се оправдано, или је доцјан постављено, те изазива друга питања. Може ли се Русија одрећи својих утопистичких циљева о свјетској револуцији? Може ли СССР нестати темеља принципа комунизма, па баиара и који та надахнуће? Јер нико на свјету, а најмање Англосаси, није повјерово нити се даје завјарати недавно одиграном комедијом распуштања Коминтерна, које је наставјти свој ход, можда под неком другом маском (према совјетском превјату, ко, и му је циљ). Москва је остала вјерна основним идејама марксизма. Ниво то није доказао убједљивије од Пл Пеадела у „Мисјестични пипци" и Еужен Лиоа у „Свјоу комунистичке утопије", занредно занимљивим књигама које би можао само посјетати ко се жели упјјати у политичке проблеме наше кровавјг вијека. Из ових књига се јасно и тачно види шта је Москва била, шта је сада, и шта је по свој прилици бити да своје англоамерикке савезнике.

Зиновјев рече једног дана: „Совјетска република и Интернационала су основе и цјелина једне једине и исте зграде: једна припада другој. Изнад свјетске револуције комунистичке партије моја постојати солидарност власти. Сада је ова акција гурнула Европу у ратни вртлог, јер је их тако да рата (ратни Марксовом мишљењу) имала и могла да се роди само у условима бједе. Сјетимо се само како су московски *изгнанци у Друштву народа, под маском* стјлне бриге за мир, чинили све могуће да у свакој прилици низовну суховоћ.

НАР. ПОЗОРИШТЕ

Премијера комедије „Марлова тетка" од Т. Брандона

Прошла претстава „Пауновог перја" била је једна посјешена, па је утолико пријатније наиенаљеве претстављала пуна кућа. Ова комедија Чарлоса Кајлоа Чекса (Редитељ Вјеслајв Шћук-ски). Да ли је ова популарна салонска комедија, која је постала скоро класичном, привукла публику на претставу, или је то наступа редитеља, које је, у то доба, у Чекса сматрао „кредит", тешко је рећи. По свој прилици могу се оба разлога узети у обзир.

Редитељева жеља да пренесе радњу у доба када је настала ова комедија (друга половина прошлога вијека) пружила је оку много лепоте и живописности, дошјутајући да се заборави и спромаћено наших декорација и костјема. Карлоте стјчене тјатјнчки уједињене костиме и декоративно убјјчачке претставе, као и минуциозно обрађене минијатјре, које су омогућавале глумцима не само да играју своју улогу, него и да у тјелесно обрађују и приказују од чјене новог шиљ ликове. Треба такође обратити пажњу на редитељево тумачење финала комедије, које аутор није назначио („сцена са *подјелом*), а *које је читаоцу претстави* дало одјичну апотеозу.

Ми смо већ у више наврата истицали слабе стр не нашег позоришта, али не то бити нарочито вјнимјено да поно-о учинимо у вези са претсјавом. „Марлова тетка", која не само да је имала огроман успјех код публике, већ је таћоће и свим глумцима дала да покажу своје способности. У првом реду она претстава доказује да наша публика не заборавља да већ створном чарстом позоришном репутацијо, те да се ваљ ну репертоар треба настојати искључиво од и збољних дјела домаће и стране позоришне литературе. Обиром на рјеђетност појава нових дјела на сјени, има публика право да то тражи. Уједно је свачаа лакше пред публику нанијети добар комад, који допушта глумцима максимално искоришћење њихових способности, него са истим глумцима спремити од најпоузнијег дјела пристојну претставу. У мајсторска написана „Марлова тетка" пружила се и. пр. Петру Бетовићу могућност не само да најуспјешније обрди своју улогу (Бајерли — лажна тетка), него и поред једном да докаже своју велику вољу да савјесно прочи све њене техничке поједности. Штета је само што тај мајдан уједјетник нема довољно позорјшне рутине, које се стиче само са е ешем и на позорјшној увјјеси гаранцију за праву позоришну увјетност. Ту морамо за примјер узети г. Спајића, који је без сумње способан, технички и ду ни бјеи и ситјјо, но ипак треба је он поиаћи грешку коју само му већ равнје ванјерали, те је настојао да у тумачењу улоге Спитига испадне на оштјет окјира и да привуче на себе пажњу публике, настојајући да заборави ту ситјјо бјеиу, а заборављајући при томе да је аутор до почјности обрадио Спитигову улогу. Доје редитељ пружио сје могућности јерног оживљавања тог лика. Већом дјелимјчнјошћу вјре избјеган би г. Спајић сувишно утјрјвате, те би могао да интересантнјји лик, привлачан сјеном живописнјји, а не шаблонизјраном комјком. Ако г. Спајић жјјда не може да сам анализира своју улогу и да се у њој снађе, онда нада његова кривица свакако на редитеља у прјоме реду, а онда и на њег ве колјге на ј.кмада.

Оштјет успјеху анатјо су допринјједи г. Ђ. Бетовић у тешкој улоги Брасета и г. Пани и Першић (Карло, Џек). Мјестимично је код г. Першића опет избила његова склоност ка лажној патетјци. *У Б ографији* је *ово сасвим прјстојан*, али му је сметала фјзичка наслетост. Ђа Пјеијти (Дона Лујиза) била је вјло добра, како је писан њену улогу слабије обрадио него друге. Ђвје Ивановић и Пушјеа (г-ђе Штокинтер и Фјрић инсу кварне опјти ансамбл, дајући од себе све што је било у њихови снгама. Зато тешке улоге, у којима се не може послужити текстом „ћошјаћјном", него их треба „стварати," морају оне још много учити и радити.

Нијемо да се сви глумцима захваљујемо на томе да су знали своје улоге, јер би то било исто као и када би се у хотјелима награђивали гости зато што не краду. Ово су они само извршили своју дужност према публици. Мало нам је да овом прјликом *установимо да* је „Марлова тетка" доказала да наше позориште, и поред свих својих недостатака, може да задовоља чак и ову публику која неје навикла да чта све што је сервира. А када могућности постоје, онда треба само са слогом и добром вољом приступити на рад.

Дјелатјер. ВИНО ВИЋЕВИЋ

Штампарија „Обод" — Цетиње

† Бригадир ИВАН БУЛАТОВИЋ

7 ових мјесеца преминуо је на Цетињу, а сутра дан сахранен стари Црногорски бригадир Иван Булатовић у 73-ој години старости. Колико је поштовање и пиједет зубаи уживао видјело се на дан његове сахране. Огромна маса народа обојега пола и различитога доба, од дјеце до старца, испратио су свог старог патриоте ветерана са дубоком пијететом до његове вјечне куће. Виши Црногорски официри, његови ратни другови правили су шпалир посмртном ковчегу, на коме је био Орден Обилића и сабља извађена из корице. Компанија Италијанске војне музике одаје је почаст старом црногорском ратнику. Четвјнест свештеника вршило је опијело, а италијанска музика уз посмртне мирнице при изласку и изласку из цркве потапирала је національну химну „Онамо, онамо за брда она"...

У име катунских труна опростио се са покојним бригадиром командант тих труна, командир Душан Вуковић; у име омладине, црногорски омладинац Никола Мартиновић, а у име генерала Крста Поповића и политичких пријатеља покојникових опростио се Др. проф. Новица Радовић, који је између осталог, рекао:

„Дозволите, ожалошћени братовци, да се опростим са бригадиром Иваном Булатовићем прије но што његов дух пређе у апотеозу. У вјечност, а његово тромно тијело предамо земљи, за коју је цијелога вијека био повољан дати свој живот.

Јуче, рано изјутра престао је да живи бригадир Иван Булатовић, витез без маке и страха; престало је да куца једно срце, које није знало за страх када су у питању бити народ, држава и пријетње; угасио се се оравоскочи, које нијесу ни пред киш трснуле; нијесу ни дјеци хрст из јуначког пољеда Булатовића, сличан бору ровачких гордих планина, осјетно је пропијетио пољеда старог, црногорског кора — учио је Иван Булатовић, сабља и ђан аудски, вјерна војводе свога пјесмена, који је сан свој живот и свијетло био застали, виђати и пјајти...

Потомак Војводе Вуксана, који је народног десетара опјевајевјечно, бригадир Булатовић није мавн био по јунаштву од свог великог претка. Ратна историја из година 1912-1913 у освети Косова мора забиљежити нетомо чме, како што је цијелог Косовског пјесама опјевајевјечно име његова вјеника (Косјанић Ивана).

Изабран 1898 са још 60 другова из пиједе Црне Горе за војној питомца, бригадир Булатовић свршава Војну Академију на Цетињу 1906 и бива произведен у чин потпоручника, трећи по реду; да у ратовима 1912-13 буде прво по јунаштву у Ко ашинској бригади по ријечима команданте бригаде Миха Матановића за што га је његов Врховни командант, бесмртни краљ Никола одликовао златном Обилића.

На безброј бојних пољана, на чему своје јединице, чете и батаљона, Иван Булатовић дјелио је мегдане са непријатељима нашег отачества и нашије, а је Аустријанцима, при Мојковцу, Пећ, Зеленику, Скадру, Гласинцу, Говедарским и Брегалинцу, гдје су Ровчани учинили чудо од јунаштва и црногорско јунаштво учинили пуненним пјесмама дјецијим нашим варваштајима.

Витез на бојном пољу, бригадир Булатовић је исто тако витез али и велики мученик на политичком пољу. Залијеп од колијске народном традицијом и знајући историјску мисију Црне Горе, он кроз оку гледа на Сриство и Југословенство и никада се није могао помирити, да Црна Гора сабе са предјестала Пијемонта и индивидуалне вјечности и бреге утјеровљена у заједницу кој какви бивша аустријска или турска провинција.

Он је у свему томе видио занемарење црногорских заслуга."

Р.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

ОЧИНСКА БРИГА Њ. Е. ГУВЕРНЕРА ЗА НАШЕ МАЛИШАНЕ

Њ. Е. Гувернер наредио је да се свота од 6,000— лира, приложена од издавача „Пакао или комунизам у Црној Гори" за добротворе сврхе, утроши за уређење гимнастичке дворане у четвјнесетим основним школама. Њ. Е. ГУВЕРНЕР ПОСЕТИО ЦЕТИЊСКЕ ШКОЛЕ

Прошлог петка је Њ. Е. Гувернер наволио посјетити све овдашње школе. Њ. Е. је као увијек од ученика и наставника очито срдачно поздрављен, па им овог пута није наостао његов очински савјет свим ученицима, а нарочито онима старијим, да буду пред ближњим и непознатим скиходљима, да чувају, поштују и љубе своју вјеру, свој народ, свој порудицу и свој рођену земљу Црну Гору.

Високо именовање

Наредбом Њ. Е. Гувернера постављен је за вршиоца дужности Цивилног комесара за Црну Гору подпрефект инспектор г. др. Франешко Торторић.

ЛИЧНЕ ПРОМЈЕНЕ

Декретом Њ. Е. Гувернера

а) Постављени су

на Цетињу:

Вучковић М. Наталија, за суп. гимназије.

у Колашину:

Поповић М. Крсто, за чиновничког приправника при среском начелству у својству пољопривредног референта.

б) Премјештени су

на Цетињу:

Ђуровић Л. Олга, учитељица основне школе у Бајицама (Цетиње) по потреби службе); др. Малишић Дмитрије, лекар у Дому народног здравља у Данчловом Граду, дошљелен на рад Хигијенском заводу на Цетињу, за среског лекара по потреби службе).

в) Пенсионисани су бивши службени ци у војсци и жандармерији бивше Југословенске државе

1) Официри:

Меденица Р. Божо, пјешадијски кадет I класе; Лиман А. Милеко, административни капетан I класе; Томић Т. Милићко, пјешадијски капетан I класе; Бурковић. Л. Петар, хидровиатички потпоручник; Иликовић Д. Урош, пјешадијски капетан I класе; Милошевић И. Јован, музички капетан I класе; Симовић Р. Буро, пјешадијски капетан I класе; Рајковић Р. Никола, капетан I класе.

2) Подофицири:

Мојвојновић Т. Величко, жандармеријски наредник; Шћепановић Мирко, жандармеријски подчаредник; Бојић В. Мајмуна, жандармеријски наредник; Вујовић С. Илија, пјешадијски водник I класе; Сапуриић Ј. Радован, жандармеријски наредник; Влаховић В. Милован, жандармеријски подчаредник; Радовановић Аксо, жандармеријски подчаредник; Станић С. Радован, жандармеријски наредник; Кнежевић Б. Митар, мјинчар водник III класе; Лазаревић М. Васо, жандармеријски наредник; Шошкић Батрић, жандармеријски подчаредник; Зец П. Перо, жандармеријски наредник; Вујовић Д. Блажо, пјешадијски водник III класе; Колић М. Петар, жандармеријски наредник.

3) Војни чиновници.

Мартиновић Ј. Саво, административни чиновник III класе.

Хелнотерапске колоније 1943

У пуном сјају тову припреме Дирекције нар. здравља Гувернјства Црне Горе за отварање 17 хелиотерапских колонија, које ће отпочети свој рад 1. јула тек. г., а у којим ће ове године бити примљено 5,500 дјечака и дјевојчица.

У једном од наших сљедећих бројева јавићемо поднијеје у вези спомнутој акцији помоћи нашој дјеци, која је и прошле године у сваком погледу показала сјајне резултате.

Лијеша свечаност код нејмањих

У овдашњем дјечијем забавишту „Јелена" приређена је прошлог петка лијепа свечаност. Дјеца су с одушевљењем и љубав дочекала своју високу штићеницу Дон Анђелу, супругу Њ. Е. Гувернера ганутљивим поздравом и букетом сејежет цвијећа. Кад је затим стигао и Њ. Е. Гувернер у пратњи виших официра у функционера, послије поздрава од стране једног малишана, изведен је један програм, па је у присуству свих високих гостију дјеци сервиран згодан ручак.

Благодарење

Приликом завршетка школске године, у недјељу прије подне, по обављеном уобичајеном благодарењу у овдашњем цркваша, подијељена су ђацима свједочанства и сваштет ми постигнутих успјех.

Придјељује возила

Градско поглаварство наредило је да до 15 јуна о. г. сви власници луксузних и теретних аутомобила исте пријаве Судском отсјеку Градског поглаварства. Ко наређење не послуша биће строго кажњен.

БАРСКО ДРУШТВО

Анонимно са сједишћем у Цетињу

ОГЛАС ПОЗИВА

Гг. Акционери су позвати да имоле присуствовати на редовну и ванредну Главну Скупштину Барског Друштва, која ће се одржати у Венецији дана 18 јуна 1943/XXI у 11 сати, код Претсједништва (Зграда „Болбе" улица „Сан Тома"), за претрес сљедећег:

ДНЕВНИ РЕД

Редовни претрес:

1) Извјештај Административног Савјета;
2) Извјештај Рачунских Ревизора;
3) Баланс на 31 децембра 1942;
4) Именовање Рачунских ревизора;
5) Одређивање нахових принадлежности.

Изванредни претрес:

Нјкана повишена Друштвеног капитала у Италијанским Лирама: 68,110.000.—

Депонирање акција има се вршити код Сједишта и Филијале Банке д'Италија, најмање 5 дана прије Скупштине.—

У случају да почетна Скупштина не успије бити пуноважна, т. ј. не буде састављена бројном, дан другога позива, бити ће одређен новим огласом.—

Венеција, 29 маја 1943-XXI.

Administrativni Savjet

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Пламењача на кромпиру

Пламењача или како се још назива пјеђелан на кромпиру, такође гнилоба кртоле, мокра трулеж, је једна од најопаснијих кромпирових болести. Пламењача напада и кромпиру углавном лишће, кртоле а и стабло. Нарочито јако се шири у топлим и кишним годинама. Оболјеле почиње тиме, што се у другој половини јуна и у јулу јавља на рубовима кромпирових листова тамне мрље, које се непрекидно проширују у шире на сре дини листа. На наличју оболјелих листова вијају се нежне бјелкасто-сиве превлаке у облику бљи, које су нарочито видљиве на границама ивм бу здравог и болесног дијела листа. У почетку развића болести заражени дијелови листа добијају смеђу боју, касније чах и пошире, зараза се брзо шири, лишће осуши се и опадне, тако да стабљике остану голе и голе. Често прелази зараза и на стабљику, док кјначи о она не угине. Ако наступи у почетку оболења случајно суво и сунчано вријеме, тада може да се зауставе даљне штете заразе.

Бјелкасто-сиве мрље на наличју листова чине разгранени чворићи, који нападе на лишће стома (пора) те на њиу може клице (споре) гљивице (конидије). Ове споре брзо јако ширају, те се преко њета пренијају вјетар, инсекти, а врло често и вода. Послиђу ли на здраво лист, проклијају кроз повољне влаге и топлине кроз стране листа у унутрашњост листа, гдје развијају мицелиј у ткиву ћелијама листа. На мјесту заразе стварају се тамне мрље, које се веома брзо шире; а у тим мрљама се стварају нове споре, које шире заразу даље на здраве листове, као и на друге кромпирове биљке.

Штета коју проузрокује ова болест, састоји се у томе, што лишће прерано опадне, те то кромпиру биљу спријечава у израдњи гомоља. А ова болест напада и гомоље (кртоле) те тине увелава штету, јер сваиако на њиховуупотребну вриједност; уз то могу заражене кртоле у спремиштима и у току вине заразити здраве; а у тога налазе у ткиву болесних кртола мјеста за своје равнине и равне бактерије, које у спремиштима доведу кртоле до иструлења.

Од оболелог лишћа и стабљика заразе се кртоле још на пољу, јер конидије, спиране кишом, долазе крај земљу до кртола, проникнају и ту се нјте. Кртоле се заразе, док су још младе и кора им није још очврсла. На кртолима наступи т. зв. смеђа трулеж гомоља, проузрокована од пламењаче. Код поиног разглежавања опажају се на заражеим кртолама значајне, угнуте, сиве, пламкасто-сиве или мрке мрље. На прегеву оболеле кртоли опажа се под кожом у месу ткиво смеђе боје и извено смеђе боје. Оболеле кртоле спремљене са здравим мјешају, могу, — како је већ напоменуто, — током вине и у рано прољеће заразити здраве и у спремиштима ширити кромпирову гнилоби, те упропаћивати залихе. Такође је ширење пламењаче на годину у годину и преношење из мјеста у мјесто омогућено садњом кромпирових плиједа заражених кртола, јер заражени гомоља заразе набујајуће младице, са којих се заразе шире на лишће и остаје вадјеиме органе кромпирове стабљике.

Свј сорте кромпира нијесу подједнако осјетљиве напрам пламењачи; има некоје сорте, које су знатно отпорније. Ране су сорте у оиште одлјежнје од касних, бо рем им због раног доспијевања пламењача не нашкоди толико, као што касних сортама.

Мјере сузбијања ове болести су: 1) Употреба безопрјекорног потпуно здравог кромпира за садњу. 2) Ивјјена плодореда, односно примјена правилног плодореда, по коме не слиједи кромпир иза кромпира на истој парцели, него имаде да долази на исто вемљиште кромпир текар послије извјјесне година. 3) Избјегавање гнојења кромпиру свјежем сточним гнојем и то пред саму садњу, јер жити, — нарочито говеђи, погодује ширењу пламењаче. Кромпиру треба гнојити раније и претрелим бубротом. 4) Код бербе избјегавати по могућности свако рањивање гомоља, било то исјечењем, било ударом, односно гњечењем. 5) Не остављати наком бербе на кромпиришту никакових остатака кртола, него треба исте са поља уклонити. 6) Избор примјена пламењачи отпорних сората. Дебело-кожнате црвене и жуте сорте су уопште јаче и отпорније против болести, него бијеле фине сорте са танком кожом. 7) Штрцање кромпирове биљке против пламењаче са 1- 1½% бордовском чорбом, као што се прска виноза лоза. Чорбу треба приправити онако, као што се справља за прскање винограда; прскати такође у виду магле, при томе настојати, да се прска и наличје листа. Прво прскање треба обавити кад је кромпир око 15 см. висок, то је прије цвјетања, а друго 10 - 15 дана послије цватње. Ако је вријеме сувише кишно, треба број прскања повећати. За једно прскање утроши се до 120 литара чорбе на једногорско раја. Да би дјелјавила ст чорбе била пеђа добро је, да се дода на сваких 100 литара чорбе 2 литра обраног млијека.

Ник. Н. В.

Исправка: У броју 125 листа у рубрици „Народно господарство" у 44-том реду одоздо у мјесто треба да стоји 1½%.

СПОРТ

Психологија спорта - футбала

Када се, као што се то у посљ дње вријеме често чини, спорту прписује огромни значај у савременом животу и када се он истиче као једна од главних карактеристика културног живота одјелог вијека, мисли се не само на утицај који спорт има на појединца, него можда још више на његов утјецај на шиј ре масе. Према томе треба разликовати двије радње, које настају од спорта, једна лична, т. ј. утјецај на појединца, који се бави спортом, и друга општа реакција људи спорта на широке масе.

Ово се да најбоље објаснити слијеђеним примјером: када се спомене једна велика међународна утакмица, један репрезентативац (фудбалски играч) ће одмах помислити на сваку утакмицу, на њене тешкоће и задовољства која она пружа када се тохнима игре добро свладају, на поједине моменте из те игре, на фудбалске утакмице у којима је сам учествовао. То је лична реакција у спорту. Особа, која не игра, при помену ове утакмице помишљ ће на неке повјетне сјајетске фудбалере, на једну велику међународну утакмицу, на примјер на утакмицу у Минтвеидеу. Без сумњ помислио иаавајаће у тој о оба осјећања, која се своде на ентузијазам фудбала, на појединца к је у оном такмичењу није а интересе вам, а та ва је ентузијазам, т. ј. индиректно на масу људи. Тако настаје индиректна и општа реакција спорта.

Један ратник сјајетски начинк покушао је, да изнесе пред први Међународни конгрес за спортску медицину, резултате својих проучавања и опажања о утицају спорта на индивидуалне и колективне мишиће, на плућа и срце, на нјегов дух и његову психу. Због тога он говори о психологији спорта:

„Спорт утиче психички на појединца и на масу. Утицај на појединца у психолошком погледу много је важнијо од утицаја на масу. Због тога је за физичко васпитање народа потребно много-

МАЛИ ОГЛАСИ

Своје бонске за зљ6 број: 3693, 3694, 3695, 3696, 3697, 3698, 3699, 3700 и 8147 из уби сам, те ме ових путем оглашавам за неважеће

3—3 *Никезић Љубомир*
Плавница ул. бр. 14 — Подгорица

Изгубљено трговачко оглашење Божо Бр. Чикић — Цетиње издато од стране Начелства среза — Цетиње под бр. 6637 од 25 маја 1932 год. оглашавам за неважеће, као и од уку Управе Полиције — Цетиње Бр. 11499 од 3 фебр. 1941 год.

Кајо Чикић
трговац из Цетиња

3—3

Своју личну легитимацију издату ми од стране општина Надпрелене — Св. Стефан под бр. 1584/42 изгубио сам, те ме ових оглашавам за неважећу.

3—3 *Видо П. Кенцера*
Трговоркоп — Св. Стефан

Изгубљено обвезнице за шпијерску радњу бр. 1800 од 1930 и 1932 годе. издато од стране Начелства среза Цетиње оглашава се за важеће.

3—3 *Чрдовић Тадија*
Цетиње

Изгубио сам сјеђочанство о нижем течајном испиту фрој уписан е 12 године 1939/40 и сјеђочанство Управе Гимназије број уписане 14 године 1940/41, те ме ових оглашаваи за неважеће.

3—3 *Гашовић Божидар*

Мој јединац син Бајагиа Крстов Вуковић, одведен у војску дана 1942 године одједе из Велестова према Ријеци Цриновићка. Молимо сваког, ко за исте вијести зна да извјести или Уредништво Гласа Црногоре, нашто ћу му бити вјечито захвалан

Крсто Рисјов Вуковић
Чево—Велестово

Изгубљену дозволу за аутотаксиа издану од Начелства среза Цетиња под бр. 13480 од 27 новембра 1933 год. оглашавам за неважећу.

Јаго Јанковић
шофер из Цетиња

3—3

Изгубљену дозволу за аутотаксиа, издану од стране Управе полиције — Цетиње под бр. 2947 од 29 јуна 1938 год. оглашавам за неважећу

Воислав Чикић
шофер

3-3

Изгубио сам сјеђочанство II разреда пиманије, издато ми од гимназије у Јежовској граду под бр. 30 у годјни 1932/33, те га ових оглашам за неважеће.

1-3 *Четко К. Пјешивановић*

Изгубиле сам своју личну легитимацију бр. 22—42, те је ових оглашаваи за неважећу

Рафаиловић Н. Малвија
Тобаљ

1-3

Изгубила сам своју личну легитимацију бр. 368, те је ових оглашаваи за неважећу.

Кајо В. Бечић
Бечићи

1-3

УПОЗОРЕЊЕ

*Упозоравају се војне особе бивше Југословенске војске, односно официра, односно војника и војске старјке, односно официра, односно војника и војске старјке, односно официра, односно војника и војске старјке

Борба у Русији распаљује се опет пуном жестином

Хапшење деловоаца у Алжиру — Терор у Египту

Непријешиви проблем ратно-привредне организације аутархије афричког континента

Сједињене Државе иду у Сјеверној Африци за двојаким циљем. У прном реду желе оне да од тог континента створе базу за марш против Европе, а затим ће и стално да себи надокнаде изгубљене територије у Источној Азији, Острвској Индији, које су му сировине данас, усред рата, потребније него икад су икада биле. Овај двострани циљ добија уз то крва особиски подморнички рат своју нарочиту карактеристику.

Да нема осовинских подморница, било би ва Сједиње Пржаве прилично јака ствар да афричанске острвине пребацују у Америку и да у обратном правцу допремају у Африку потребе трупе и ратни материјал. Али будући да је подморнички рат довео до искуране у тенажи, никако је пред Америкацима у Африци један сасвим нови проблем аутархије. То нијесу да није тешко довољно само мислити на довоз сировина из Африке и на отпремање трупа и ратног материјала на тај континент, него се мора саму Африку изградити у ратно-привредну базу. Да би се поморски проблем решетрио, мора се у мој Африци изградити могуће више производити материјал потребан за водење рата.

Прва потреба наметнула се, иначе, Америкацима ина најразличитијим задацима. Потребно је градити фабрике ратне индустрије, или уколико то није могуће, створити предузећа, способна да бар у толикој мјери преради сировине, како би ове приликом транспорта за Америку што је могуће мање места заузимале. Потребно је појачати само добијање сировина, при чему се у неким грама оно мора повећати, јер у данашњем опсеу оно никако није у стању да задовољи америчанске потребе. Морају се одржавати складишта резерви, која се непрестанка могу попуњавати из Америке. Морају се саградити радионице за оправке. На најзначајнијим ваздушним мора е изградити погонске аваоре, који до сада већим дијелом уопште не постоје (угаљ, петролеј, електрицитет). Управо ово представља важни предлог за решење предсудног питања снабдијевања. На том подоучју налази се Африка наравно још сасвим у повоју. Ту не постоје никакве трансконтиненталне пруге, у сваком случају не у најважнијој зони Нигерија—Источна Африка. Не постоје ни друге које би повезивале Централну Африку са Сјеверном. Обе аутостраде, које су Американци до сада изградили, везујући западну обалу са Анголом и Суданом, не задовољавају ратно привредне и војне потребе, нарочито обзиром на то да се оне пружају само на малој тратини и да се њима може служити само у одређеним сезонама.

Ови примјери показују јасно и сами да се ту радо о пројектима, који су у ствари остварени, и за које је у сваком случају потребно огромно времене. Али правно опет потешкоћа постаје још јасан тек онда када бацимо поглед на предуслове што постоје у Африци за ратно-привредни развој. У том погледу нашла је до сада свака колонијална сила на том континенту на скоро непремостиве тешкоће. Јер овај континент представља све друго, само никако не плодан и густо насељен дио земље. Пространа има ту свакако много на страни, али ти простори свакако више имају развојни извјесне, него да му дају сјајне. Недостаје људи, који би га експлоатисали. Јер у не долази нити постановника на пољарски конзумент.

Наравно у потребом и шина, и јер у изградњи путева и жељезничких пруга, може се постићи да се изађе на крај са малом количином туђске снаге. Али у провјеру, дошао у колизи долази она уштеда времена у обзир. Надаље и скрсана још једна нова потешкоћа. Ако се таква приведа као афричка, која је у толикој мјери сиромашна капиталом, развија са циљем да се у складиште при јеме постигне њено сопствено снабдијевање најважнијим објектима потребе је одмах створити најприје уноз капиталних добара, као што су машине, алат, материјал за грађу, радничко одјеће итд. Једино на тај начин може да се изгради индустрија, која би у своје доба имала да осигура аутархију континента. То значи да се будуће смањење увоза у Африку може осигурати једино путем садашњег појачаног тог увоза, и то у веома знатној мјери. Американац морз тако допремати не само робу и материјал, него и робу робу на изградњу афричке привреде, и то у све већој мјери, уколико су опширнији путови ратно привредних планова у Африци. Али ту он поново мора да се судара са непријешим проблемом тонаже.

Војна пракса сигурно е већ навела на весна стварне препреке. Ма у ком правцу развијали Американци своју акцију на територији афричког континента, ма какве главне они ту стварали и подузимали, увијек ће она морати да се сукоби са двије неотклањиве чињенице: са проблемом помјекања сопственог транспортног бродовља и са подморничким ратом, који је био и остаје најбољим оружјем Осовине.

Спекатор

Посљедњи билтени осовинских снага

Главни стан италијанских оружаних снага јавља:

У западном дијелу Средоземног мора је једна наша подморница, под заповједништвом капетана Љуђи Андреотија из Специје, извршила дуги смјели напад на површини против једног конвоја, који је пловио под јаком пратњом, погодивши два брода од око 10.000 тона, од којих је један потонуо.

Њемачко ваздухопловство напало је поморске објекте у водама Пантелерије, погодивши бомбама једну јединицу за искрцавање и 6 транспортних бродова средње тонаже.

Противничка авијација која је јуче напала Кастелветрано, при чему је изгубила 6 авиона, од којих 3 над Пантелеријом а 1 над Капо Спартивентом у борби, један у зони Кастелветрана дјелом противавионске артиљерије, док се један срушио у пламену у околини Марсале. Британски авиони осули су митраљеским пољбом моторне једрењаке у близини Јонских Острва. У борби са ловцима оборена су 2 Бристол Бленхајма.

Фиреров главни стан јавља:

На Источном фронту одбијени су напади од локалног значаја, које су бољшевици извели у зони Бјелгорода. Ноћас су тешки њемачки борбени авиони бомбардовали индустријска постројења у знатној дубини иза совјетских редова. Изгубљена су 2 њемачка авиона.

Италијански и њемачки авиони наставили су јуче нападе против непријатељских поморских концентрација код Пантелерије. Потопљен је један транспортни брод средње тонаже, док су три друга тешко оштећена.

Англоамеричке ваздухопловне формације надлетале су јуче западне запосједнуте земље и обалски територији Сјеверне Њемачке, бацивши бомбе нарочито на градове Бремен и Кил. Становништво је имало губитке а оштећене су стамбене и јавне зграде. Оборено је 46 непријатељских авиона, од којих најмање 27 америчких четвороматора. Могуће је да су разорени и други авиони. Сем тога су авиони из пратње оборили 4 апарата из састава једне непријатељске формације, која је покушала напасти један Њемачки конвој код Холандске обале.

Њемачке подморнице су обориле у Атлантику 7 непријатељских авиона, међу којима неколико четвороматорских бомбардера.

Ноћас су непријатељски авиони појединачно надлетали територију Рајха, бацајући насумице бомбе, које су задале незнатну штету. Тешки њемачки борбени авиони напали су ноћас енглески град и једну луку. Запаљиве и разорне бомбе изазвале су многе пожаре у зони изазетој на ниској. Једна нападачка акција била је уперена против ратних постројења југоисточне Енглеске. Изгубљена су 2 њемачка авиона.

Блиски и Средњи Исток

„Арапска унија"

Скорашње британске изјаве да је Енглеска наводно спремна да призна арапске аспирације иису могле заварати арапске националисте. Једна арапска ревија потврђује на примјеру емира Фејзала, који је увијек говорио да се „независност осваја силом".

Сирија

Пројекат обавезне војне службе у Сирији проузроковао је у земљи нарочиту реакцију. Министар унутрашњих дјела нашао се присиљен да објави демантиј. У посљедње вријеме је и поред појачане пропаганде и продужења рока пријава броја добровољних регрутација у сталном опадању.

Натјецања Англоаса и Руса и Сирији око питања политичке и војне превласти постаје све очигледније. Енглези више војне концентрације на сјеверу, гдје су створили моју дивизију. Совјетске трупе су пока аје своју одратност да сачувају Сарабију. У међувремену су Американци створили свој главни стан у Алепу. Рада се о три снаге које се све надмеђу у власти над сиријским територијем, а сва та надметања иду на терет Сирије, нарочито на пољу исхране.

Ирак

Шиђ арачке маријонетске владе одлучио је да распусти парламент, предухитривши опште изборе. Ово је учињено стога што је британски диктатор Ирака хтио наметнути арачком парламенту, који се увосе нове исправке у статут. Овај пројекат је наишао на жестоку опозицију код посланика, што је могло да доведе до непријатељ у парламенту, који је стога распуштен.

10-годишњи аграрни план Јапана, Формозе и Манџукоа

Јапанска Дијета позабавиће се ускоро десетогодишњим планом пољопривредне производње Јапана и Манџукоа. Сматра се да ће се у јапану произвести 144.000 хектолитара рже, 900.000 хектолитара разних цереалија и 9,000.000 мила сладког кромпира. У Манџукоу ће се основати 200 факторија, гдје ће се производити 36.000 хектолитара рижа и 90.000 хектолитара разних цереалија. Према новом десетогодишњем плану производње се на јапанском територији, 22 милиона хектолитара, на Формози 13 милиона хектолитара, а у Манџукоу 1.800.000 хектолитара житарица.

Источни фронт

Њемачка артиљерија бомбардовала је успјешно совјетске објекте на мурманском сектору. Њемачко ваздухопловство бомбардовало је јаким совјетским аеродром на Рабарском полуострву и жељезничке објекте, међу којима 3 блиндирана воза у једном мјесту на Средњој Волги. Друге њемачке ваздухопловне формације бомбардовале су совјетска постројења, међу којима једну рафинерију петролеја. Запаљени су многобројни резервоари горива. Посљедње њемачке вијести са Источног фронта јављају о интензивној непријатељској акцији на разним сектороима, а нарочито на источном крилу Кубањског мостобрана, западно од Бјелгорода, дуж цијелог Горњег Доњеца и сјеверозападно од Орјела. На овим секторима извршили су бољшевици жестоке нападе, не постигавши успјеле. Ив те појачане дјелатности закључују бер лински вијећи кругови да бољшевици спремају операције ширих размјера.

Швајцарска протестира у Лондону

Швајцарски посланик у Лондону уручио је протест британској влади због тога што је у ноћи на 18 мај над предграђима Џирихз једен енглески авион бацио три бомбе.

Нова криза односа између Жироа и Де Гола

Нова криза, која је мабила између генерала Де Гола и Жироа найјача је од свих до којих је до сада долазило, те доводи у питање сарадњу Француза у Сјеверној Африци. Американски коментатор радио-Алжира, који је учинио ту констатацију, додао је да је немогуће учинити да Де Гол одустане од вахтј ва тоталне реформе француске управе и вбјављања нова функционера са њихових положаја. Радио-коментатор вели надаље да Де Голова нота упућена Жироу претставља ултиматум, који може довести до одбјљних комдикација.

Агенти Жироове полиције извршили су претрес у Алжалима секције дегголистичког покрета, похапсивши многобројне дегголисте.

Бивши посланици распуштеног француског парламента настањени у Алжиру, састали су се ради прикупљања могућности стварања новог француског парламента у Африци. Ова сједница доказује да многи Французи, ни поред ове ситуације, не заборављају стари парламентарни режим, који је Француској донио толико несреће.

Нови успјеси јапанског оружја на свим секторима борбе

Кина

Потпуно је разбијена 98-ма чунгкинска дивизија, која је повела противнапад против јапанских снага у једном мјесту у провинцији Хупех Јапанске трупе, смјештене на сјеверном сектору Жуте ријеке, у провинцијама Шантунг и Конан, те у зони источно од провинције Кјенси, издржале су укупно 390 борби, постигавши сјајне резултате. Ухваћена су 3 022 заробљеника, те је непријатељ морао напустити на бојишту 12.000 мртваца.

У граничној зони Шенсија и у другим овима оближњим провинцијама дигли су комунисти побуну против Чунгкинга, повукавши своје снаге са борбених линија окренутих против Јапанаца, како би бацили исте трупе на Чунгкинг.

Индија и Бирма

Англоасски бомбардери, који су покушали да нападну Мандалај у Бирми, изложили су наподу јапанских довна и одбијена. Оборени су два бомбардера.

У Источној Индији су се 9 јапанских авиона сами разорили, бацивши се на непријатељске објекте. У зони индијско-бирманске границе су авиони из состава јапанске војске оборили од почетка мја до данас 75 непријатељских авиона, разоривши друга 54 на земљи.

Саломонска острва

Једна велика формација јапанских ваздухопловстви поново је надлетала острво Ресел у Саломонском архипелагу, оборивши 105 непријатељска авиона, Јапанцима недостаје 5 апарата.

Јапанске ваздухопловне формације опет су бомбардовале острво Гвадалканар, изгодивши постројења, логоре и непријатељска складишта. Сви јапански авиони вратили су се неоштећени у своју базу.

Филипини

Након што су се Јапанцима предали посљедњи војници 14-ог пјешадијског пука завршена је пацификација острва Лузон.

Херојска одбрана Пантелерије и Лампедузе

— Нијемци слиједи успјех тренутне англоасске надмоћности —

Италијанска посада Пантелерије је услијед недостатка воде морала прекинути отпор против моћних непријатељских напада, који су се редали са мора и из ваздуха.

Такође и острво Лампедуза, изложено непрекидним бомбардовањима ваздухопловства и са мора, морало је одустати од неравне борбе.

Острво Пантелерија налази се 66 километара од Туниса а 94 километара од Сицилије. Непријатељска ваздушна офанзива, која је трајала мјесец дана са непрестаном жестином била концентрисана против њега, разорила је све доводе воде.

У ваздушним нападима су учествовале по тврђењу самог Радио-Лондона све англоамеричке ваздухопловне снаге, које су ва 13 дана осуле 15—17.000 експлозива на насеље и на одбрану Пантелерије.

Горди бол услед губитка Пантелерије није сломио вјеру и сигурност италијанског народа против којега се Енглези већ три године боре, заинтересирани одбрану Источне Азије, Сингапура и Индијског океана, како би могли да сконцентришу све своје снаге против Италије, против италијанских колонија и италијанског мора. Они су нападали са средњовјековним средствима осадне у Етиопији и Туниса, а против мале Пантелерије окупили су на мору више десетака патних бродова, стотине топова, те су концентрисали огромна ваздухопловна јата и оди иза дне и читаве тона бомби. Посада острва се предала не услијед жестине напада, него — као што је принаго сам Рузвелт - због недостатка воде.

Пријем осовинских дипломата код турског министра иностраних дјела

Турски министар иностраних дјела приредио је пријем у част претставника Осовине и неутралних земаља. Међу њима, су присуствовали високи државни функционери. Турска је обновила трговачку размјену са Велијком и Данском.

Кратке вијести

— *(Будимпешта)* М-ђарски министар народне одбране уважена је оставка. На његово мјесто је именован генерал Петај.

— *(Букурешт)* Румунске власти су настављајући реконструктивну акцију у возама одузетим од бољшевика, одлучиле да створе у Одеси модерам аеродром са свим најмодернијим постројењима, потребним такође и за цивилне транспорте.

— *(Рим)* Закон против штрајкова, који је у пуној журби прошао кроз сјеверопомјерски сенат, дошао је сад у Бијелу кућу. Ако га Рузвелт потпише, стаће он у борби између плутократије и пролетаријата дефинитивно на страну плутократије.

Лични и породичне вијести

Изјава захвалности

Приликом смрти моје драге мајке, надамм се доброј мајкати своју тешку благодарност Митрополиту црногорско-приморском господину Јоанникију и целитеском свештенству, а тако исто и грађанству града Цетиња, наставницима и ђацима мјесних школа и свима којим пријатељима ван Цетиња, који ме уведе ух шва у мојој дубокој жалости.

Војвода Иво Радонић

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Породица свати вашег драгог брата, стрица и бевера

† Илије Н. Златичанина

који се пресели у вјечност 30 маја т. г. у 83 год. свог живота.

Свјетлаго за своју душнот, да ова путем изјавамо топлу благодарност свима који уведе учешћа у нашој жалости било лично или писмено.

Подгорица, јуна 1943 год.

Ожалошћени:

Браћа ЈОВО и ЉУБО, синовци ВАСИЛИЈЕ; сестре: МИЉА, ВАСА и СТЕФА, сваки МИЛОСАВА и МИЛКА са осталом многобројном родбином

Директор: ЖИВО ВИЋИЋ

Штампарија „Обод" — Цетиње

Директор: ЖИВО ВИЋИЋ